

УДК: 378.14

НАЗАРЕНКО Ольга Іванівна – старший викладач кафедри іноземних мов Київського національного університету імені Тараса Шевченка
e-mail: olganazarenko1@gmail.com
НЕСТЕРЕНКО Оксана Євгенівна – асистент кафедри іноземних мов Київського національного університету імені Тараса Шевченка
e-mail: oksanaenglishteacher@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ АВТЕНТИЧНИХ ІНТЕРНЕТ ВІДЕОРЕСУРСІВ ДЛЯ НАБУТТЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-СОЦІОЛОГІВ

остановка та обґрунтування актуальності проблеми. Швидкі темпи розвитку сучасного суспільства диктують необхідність докорінних змін в системі освіти, що, безперечно, стосується і навчання іноземній мові взагалі, і професійно-орієнтованій зокрема. Це, перш за все, пов'язано із інтенсивним розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та глобальної мережі Інтернет, що надає можливість доступу до великої кількості автентичних матеріалів у різних форматах, включаючи і відеоформат.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням та аналізом доцільності та ефективності використання автентичних матеріалів провідних Інтернет відеосервісів та запровадженням їх у процес навчання іноземній мові активно займаються такі дослідники як Савінкова Н. О., Михалева Л. В., Бобрікова О. С., Барменкова О. І., Німагулаєв Ш. М., Гуняшова Г. А., Ліпіна О. А., Ісупова М. М., Бегунова Я. А., Аллан М., Берджер Дж., Геддес М., Старрідж Дж., Хант А. та ін. За очевидної важливості та значущості цих наукових розвідок, проблема використання автентичних матеріалів Інтернет відеоресурсів для навчання професійно-орієнтованій іноземній мові є недостатньо дослідженою та розробленою.

Метою статті є визначення та аналіз особливостей застосування сучасних автентичних Інтернет відеоресурсів для навчання професійно-орієнтованій іноземній мові.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головним завданням навчання іноземній мові студентів немовних вищих навчальних закладів в сучасних умовах є формування іншомовної комунікативної компетенції, яка, в свою чергу, дозволяє вільно орієнтуватися в іншомовному середовищі і тим самим сприяє формуванню конкурентоспроможності фахівця на ринку праці. У сучасному світі іншомовне спілкування стає суттєвим компонентом

майбутньої професійної діяльності спеціаліста. Ставиться завдання не лише опанування навичками спілкування іноземною мовою, а також отримання спеціальних знань з обраного фаху. У зв'язку з цим професійно-орієнтоване навчання іноземним мовам є пріоритетним напрямком у сучасній освіті.

Особливої актуальності набуває професійно-орієнтований підхід до навчання іноземній мові на немовних гуманітарних факультетах вищих навчальних закладів, який передбачає формування у студентів здатності іншомовного спілкування в конкретних професійних, ділових, наукових сферах і в ситуаціях з урахуванням особливостей професійного мислення. Професійно-орієнтованим вважається навчання, яке базується на урахуванні потреб студентів у вивченні іноземної мови, які зумовлені особливостями майбутнього фаху або спеціальності [3]. Воно передбачає поєднання опанування професійно-орієнтованою іноземною мовою із розвитком особистісних якостей, тих, хто навчається, знанням культурних особливостей країни, мова якої вивчається, та надбанням спеціальних навичок, заснованих на лінгвістичних та професіональних знаннях.

Явною перевагою професійно-орієнтованого підходу є підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови. При вивченні іноземної мови мотиваційним аспектом є, перш за все, професійні потреби студентів, які готуються стати висококваліфікованими фахівцями із знанням іноземної мови. Практика викладання іноземної мови свідчить про те, що зацікавленість вивченням того чи іншого предмета зростає, коли він є значущим для подальшого застосування у майбутній професійній діяльності, коли студенти чітко та ясно уявляють перспективу застосування набутих знань, коли метою навчання є здобуття корисних умінь та навичок, що матимуть цінність для майбутньої фахової діяльності, і підвищать особисту

конкурентоспроможність та шанси на успіх у будь-якій сфері професійної діяльності. Отже, однією із головних особливостей вивчення мови на немовних гуманітарних факультетах є її професійно-орієнтована спрямованість, яка відображена в академічній меті та змісті навчання.

Метою навчання іноземній мові на немовних спеціальностях гуманітарних факультетів є досягнення рівня, який є достатнім для практичного її використання у майбутній професійній діяльності.

Досягнення цієї мети потребує нового модернізованого підходу до викладання професійно-орієнтованої іноземної мови на немовних гуманітарних факультетах. Даний модернізований підхід має спиратися на певну наукову концепцію, бути орієнтованим на гуманізацію освіти, комунікативно спрямованим, базуватися на автентичних матеріалах, забезпечувати розвиток особистісного потенціалу студентів. Також важливою рисою такого підходу є інтеграція зі спеціальними дисциплінами з метою отримання додаткових професійних знань та формування професійно важливих рис характеру особистості [4]. Новітній підхід до вивчення професійно-орієнтованої мови також передбачає такий відбір навчального матеріалу, який не тільки відображає давно відомий досвід в обраній студентами сфері професійної діяльності, а також представляє найновіші відкриття та досягнення у цій сфері.

Саме застосування Інтернету як джерела необмеженого доступу до різноманітних глобальних іншомовних ресурсів професійно-орієнтованої інформації, яка постійно оновлюється, якнайкраще забезпечує реалізацію даного підходу. Завдяки цьому, викладач може організувати процес навчання у природньому мовному середовищі та розвивати навички самостійної пізнавальної діяльності, що є надзвичайно важливим фактором для сфери професійної освіти [1].

Комплексне використання можливостей інфокомунікаційних технологій сприяє динамічності, інтенсифікації процесу навчання, його новизні, більшій індивідуалізації та диференціації, варіативності учбової діяльності і, зокрема, цілеспрямованої інтеграції різних видів діяльності, що дозволяє по-новому організувати взаємодію всіх суб'єктів навчання.

Інноваційні інтернет-технології призвели до удосконалення системи навчання іноземним мовам: змінюються шляхи та методи викладання, зміст діяльності викладача, аудиторна та самостійна робота студентів. Нові методи та форми викладання орієнтовані на активну пізнавальну діяльність студентів.

Інтернет – це технічний засіб обміну інформацією, який збільшує дальність та розширює зону діяльності вербальних форм інформації. Інтернет як система масової та міжособистісної комунікації дозволяє донести інформацію до багатьох користувачів і встановити обмін інформацією між ними, а також із творцями того чи іншого сайту. Спектр ресурсів Інтернету, які навчають мовленнєвій діяльності на іноземній мові, є достатньо широким, і їх можна використовувати для підготовки будь-якого аспекту заняття. Мережа Інтернет робить значний внесок у створення справжнього мовного середовища і формування потреби вивчення іноземної мови.

Інтернет надає виключні можливості вивчення іноземної мови іще й тому, що він забезпечує можливість реального спілкування мовою, що вивчається, і пропонує доступ до великої кількості навчальних ресурсів не тільки в текстовому, а й у аудіо- та відеоформатах, що значно сприяє формуванню комунікативної компетентності, яка є необхідною умовою для успішної соціалізації, реалізації, а також адаптації при вивченні іноземної мови. Комунікативна компетентність в даному випадку передбачає постановку цілей і їхнє подальше досягнення у розвитку як письмових, так і усних навичок. На додаток до вищезазначених характеристик, розвиток професійно-орієнтованої іншомовної компетентності передбачає інтеграцію в міжнародне та професійне середовище і використання іноземної мови як засобу ділового, фахового та міжкультурного спілкування.

Опанування комунікативною компетентністю на іноземній мові, не знаходячись у країні її застосування, є достатньо складним процесом. У зв'язку з цим, ключевим завданням викладача професійно-орієнтованої іноземної мови є створення певних навчальних ситуацій, які б поєднували реальне та уявне, застосовуючи різноманітні форми та методи роботи. Використання автентичних відеоматеріалів у даному випадку є цілком обґрунтованим, так як вони надають можливість, наочним чином, ознайомитись із особливостями мовлення носіїв мови.

Використання відео на занятті з професійно-орієнтованої іноземної мови надає студентам цілий ряд унікальних можливостей не лише опанування мовою, а і корисною фаховою інформацією. У порівнянні з аудіо та друкованим текстами відеотекст має ту перевагу, що окрім змістовного аспекту спілкування, він містить і візуальну інформацію. Візуальний ряд дозволяє краще зрозуміти і закріпити як фактичну інформацію, так і мовні особливості мовлення у

конкретному контексті. Оскільки зорова опора іншомовного звукового ряду, що лунає з екрана, допомагає більш повному та точному розумінню його змісту. Ця форма учбової діяльності не лише активізує увагу та пам'ять студентів, розширює їх кругозір, але й сприяє розвитку та удосконаленню навичок аудіювання та говоріння.

Оскільки метою застосування автентичних відеоматеріалів при навчанні іноземній мові є розвиток мовних та комунікативних навичок у студентів за зразком носіїв мови, то слід зазначити, що саме відеоматеріали, які не є навчальними, представляють особливий інтерес при навчанні професійно-орієнтованій іноземній мові.

Автентичні відеоматеріали сприяють підвищенню мотивації студентів, так як вони є ефективним засобом формування необхідних навичок та вмій, головним чином, тому, що вони демонструють соціокультурну реальність, контекст та ситуацію спілкування у вербальному та невербальному плані, а також викликають у студентів певні емоції та почуття, що також є мотиваційним фактором.

Також відеоматеріали в значній мірі сприяють розвитку у студентів умінь говорити, порівнювати, аналізувати, робити висновки, так як різні ракурси різноманітних об'єктів представляються наочним шляхом.

Варто зазначити, що відеоматеріали можуть бути використані не тільки як засоби підношення інформації, а також як засоби для повторення, закріплення, узагальнення, контролю одержаної інформації. Вони беруть участь у формуванні креативного підходу у навчанні, критичного мислення.

Є. А. Маслоу виділяє наступні етапи при роботі з відеоматеріалами на заняттях з іноземної мови [2]: 1. Етап перед переглядом (вирішення таких задач, як мотивація студентів, передбачення змісту відеоматеріалу, усунення можливих труднощів, які можуть виникнути при наступному перегляді). 2. Етап перегляду (завданням даного етапу є розуміння студентами змісту тексту). 3. Етап після перегляду (головним чином, передбачає організацію творчої мовленнєвої діяльності студентів). Даний етап може включати наступні види діяльності: перевірка розуміння змісту та головних ідей матеріалу; повтор та відпрацювання певних мовних структур; виділення необхідної головної та конкретної інформації; обговорення певної теми з використанням лексики переглянутого відеоматеріалу; проведення різних видів комунікативних ігор (рольові ігри, ігри пошуку вирішення проблеми; ігри з елементами імітації певної професійної ситуації). Як підсумковий вид діяльності на даному етапі

пропонується написання есе за тематикою відеоматеріалу.

Ресурс YouTube пропонує велику кількість фахових англійських матеріалів, які можуть бути використані на заняттях з професійно-орієнтованої англійської мови. Одними із головних переваг відеосервісу YouTube є його простота, відкритість, доступність. Матеріали відеосервісу є сучасними та автентичними, так як мова представляється у живому контексті, і відеоматеріал пов'язує аудиторне заняття з реальним світом, показує мову в дії, тим самим збагачуючи матеріали та засоби навчання, які вже має викладач. В даний час YouTube став найпопулярнішим відеоресурсом і третім сайтом у світі за кількістю відвідувачів. Ресурс YouTube є незамінним помічником у вивченні іноземної мови, який може урізноманітнити навчальний процес. Значимість даного відеосервісу полягає в тому, що він задіює слуховий та зоровий канали, що позитивно впливає на розвиток навчальних навичок і стимулює усно-мовленнєве спілкування. Завдяки цьому сервісу, заняття мають аудіовізуальну форму, що само по собі є ефективною формою учбового процесу.

З нашої точки зору, канал TEDTALKS відеоконференції представляє особливий інтерес для студентів-соціологів. TED (аббревіатура від англійського *technology, entertainment, design* технології, розваги, дизайн) – американський приватний некомерційний фонд, відомий, перш за все, щорічними конференціями, які проводяться з 1984 року у місті Монтерей (Каліфорнія США), а з 2009 – у місті Лонг-Біч (Каліфорнія, США). Головна задача конференції полягає у поширенні цікавих ідей (“ideas worth spreading”). Тематика лекцій є дуже різноманітною: наука, мистецтво, політика, освіта, розваги, культура, бізнес, гендерні питання. Саме ці теми є фаховими для студентів-соціологів, і тому викликають у них велику зацікавленість. Багато визначних осіб, таких як колишній президент США Біл Клінтон, Нобелівські лауреати Джеймс Уотсон, Мюррей Гелл-Манн, засновник Вікіпедії Джимі Уельс брали участь у конференціях, що також підвищує інтерес студентів до роботи із цими відео. Усі матеріали TEDTALKS відеоконференцій знаходяться у вільному доступі на сайті www.youtube.com. В якості наочної ілюстрації використання автентичних відеоматеріалів при навчанні професійно-орієнтованій англійській мові студентів-соціологів з допомогою вищезгаданих відеоресурсів представляється можливим навести зразки практичних вправ, розроблених до відеоматеріалу вченого-дослідника та бізнесвумена Дженет Кроуфорд

«The surprising neuroscience of gender inequality» [5] («Вражаючі дані нейронауки про гендерну нерівність»). В межах вищезгаданих етапів роботи з відеоматеріалами практичні вправи роботи з даним відео діляться на допереглядові, переглядові та після-переглядові.

Допереглядові вправи (pre-viewing exercises) націлені на підготовчу роботу із відео. На даному етапі проводиться робота по усуненню лексичних складнощів – поясненню та вивченню слів, які можуть перешкоджати розумінню лекції вченого. Також вводяться лексичні одиниці, які тематично пов’язані із головною ідеєю відео, і використання яких передбачають наступні завдання. Наприклад, вводяться слова, що утворюють словосполучення із словом «gender», Використання даних словосполучень є необхідним для подальшого обговорення даної лекції та теми гендерної нерівності в цілому. Крім цього, на даному етапі проводиться прогнозування змісту матеріалу та підготовча дискусія, що налагоджує студентів на безпосередню роботу з відео, викликає інтерес до фільму і, відповідно, підвищує мотивацію до перегляду. На цьому етапі були розроблені різні види вправ: мовні ігри (кросворди-пазли із пошуком слів); креативне озвучування (creative voiceover) (перегляд лекції без звуку з наступним придумуванням реплік та їхньої презентацією).

На етапі перегляду (viewing exercises) проводиться перевірка розуміння побаченої та почутої інформації у відео (змісту) і активізація мовленнєво-розумової діяльності. Для цього етапу пропонуються наступні види вправ: питання із множинним вибором відповіді (multiple choice questions); твердження («правда/ неправда/» не вказано (true/false/not given statements); завдання по відновленню репліки (fill in the missing words in the cues); завдання по відновленню послідовності реплік у промові лектора.

На після-переглядовому етапі (post-viewing exercises) перевіряється глибше розуміння змісту і ідеї лекції за допомогою абстрактних питань та організовується творча діяльність студентів. На даному етапі були запропоновані наступні завдання: абстрактні питання (часто із візуальною підтримкою) для обговорення з партнером або у групі; креативні письмові завдання, наприклад, написання есе (при цьому до написання есе проводиться робота над форматом та лексичним змістом того чи іншого завдання).

Далі наведені приклади практичних вправ для різних етапів роботи над відео-лекцією.

Приклади допереглядових вправ.

На цьому етапі є важливим провести роботу із словами, які можуть причинити

складнощі у розумінні матеріалу студентами.

Task 1. Look through the gapped sentences from the video lecture you are going to watch . Fill in the gaps with the words from the box.

Task 2.

Match the words and word-combinations from the box with their definitions given below. Use them in the sentences and situations of your own.

Приклади переглядових вправ.

Task 1. Watch the first part of the video and choose the correct option for the following questions:

- What does the word «neuroscience» mean?
- the science concerned with the study of physical objects and substances, and of natural forces such as light, heat, and movement;
- the study of past events as a subject in school or university;
- the scientific study of the brain
- the science that is concerned with studying the structure of substances and the way that they change or combine with each other. – і т.д.

Task 2. Watch the video up to the end and decide whether the following statements are True, False or Not Given.

Приклади післяпереглядових вправ.

1. Language work/Word Formation – оскільки ключевим словом у даній лекції є слово «inequality» ми вважаємо необхідним провести роботу з цим словом, а саме познайомити студентів із похідними від цього слова (дієсловом, прикметниками та іменниками), що сприяє збільшенню словникового запасу студентів за професійною тематикою.

Task 1. In the puzzle given below find five words derived from the word “equality” You can search vertically , horizontally and diagonally. Hint: you are expected to find two nouns, two adjectives and one verb.

UNEQUALNPO
ETQQTZOYTS
QSUTUYSVSQ
UZAYRINBWN
ANLZPOTCNR
LAIASRSYAD
MIZROTYVZP
RSEQUALITY

Task 2. Fill in the words you found in the previous exercise (+ the word inequality) into the sentences below in the appropriate form.

1. All people have the right to _____ of opportunity.
2. She suddenly felt _____ to the task she had set herself і т.д.

2. Follow-up creative writing and group discussion.

Task 1. Write your opinion on the importance of the gender inequality problem.

Write if you or any of your friends have ever been exposed to gender inequality. Use as many words from the video-lecture as possible.

Task 2. In small groups share your opinions with each other. Discuss the points of the lecture you agree and disagree with and why. Do you think that only women can be faced with gender inequality? And what about men? Express your views on the problem.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Автори даної статті навели лише частину вправ розроблених до TEDTALKS відео-лекції «The surprising neuroscience of gender inequality» у якості прикладів. Беручи до уваги наведені вправи, можна зробити висновок, що доцільне використання відеоматеріалів для навчання професійно-орієнтованій іноземній мові сприяє розвитку не лише навичок аудіювання, а й навичок говоріння, письма і читання, що є дуже важливим для інтегрованого розвитку вмінь, необхідних для досконалого опанування професійно-орієнтованою англійською мовою.

Перспективу подальших досліджень у цьому напрямі вбачаємо в розширенні використання та поглибленому вивченні сучасних Інтернет-відеосервісів для навчання професійно-орієнтованій англійській мові.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Зеер Э. Ф. Личностно-ориентированное профессиональное образование / Э. Ф. Зеер. – Екатеринбург: Изд-во УГПУ, 1998. – 126 с.
2. Маслыко Е. А., Бабинская П. К., Будько А. Ф., Петрова И. С. Настольная книга преподавателя иностранного языка / Е. А. Маслыко, П. К. Бабинская, А. Ф. Будько. – Минск: Высшая школа, 2004. – 522 с.
3. Образцов П. И., Иванова О. Ю. Профессиональное обучение иностранному языку на неязыковых факультетах вузов / П. И. Образцов, О. Ю. Иванова – Орел: Орловский государственный университет, 2005. – 114 с.
4. Опрятний С. М. Основні напрямки вдосконалення професійного навчання державних службовців ділової англійської мови / С. М. Опрятний // Університетські наукові записки. № 1-2 (13-14), 2005. – С. 312–316.
5. Crawford Janet. The surprising neuroscience of gender inequality. [Електронний ресурс] / Janet

Crawford. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=eCknUJJe3qU>

REFERENCES

1. Zeer E. F. (1998). *Lichnostno-orientirovannoe professional'noe obrazovanie*. [Personality-oriented professional education]. Ekaterinburg.
2. Masly'ko E.A., Babinskaya P. K., (2004). Bud'ko A. F., Petrova I. S. (2004). *Nastol'naya kniga prepodavatelya inostrannogo yazy'ka*. [The desk-book of a foreign language teacher teacher]. Minsk.
3. Obrazczov P. I., Ivanova O. Yu. (2005). *Professional'noe obuceniye inostrannomu yazy'ku na neyazy'kovy'h fakul'tetah vuzov*. [Professional foreign language teaching at nonlinguistic departments of Universities]. Oryol.
4. Opriatnii S. M. (2005). *Osnovni napriamky vdoskonalennia profesinoho navchannia derzhavnyh sluzhbovchiv dilovoi anhliiskoi movu*. [The main ways of the improvement of business English teaching of place-holders]. Kyiv.
5. Crawford Janet. The surprising neuroscience of gender inequality. [Electronic medium]. – Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=eCknUJJe3qU>.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

НАЗАРЕНКО Ольга Іванівна – старший викладач кафедри іноземних мов Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Наукові інтереси: методика викладання професійно-орієнтованої англійської мови, лексикологія англійської мови.

НЕСТЕРЕНКО Оксана Євгенівна – асистент кафедри іноземних мов Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Наукові інтереси: методика викладання професійно-орієнтованої англійської мови, лексикологія англійської мови.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

NAZARENKO Olha Ivanivna – Assistant Professor of the History and Philosophy Departments, Kyiv National Taras Shevchenko University.

Circle of scientific interests: methods of teaching English for specific purposes, English lexicology.

NESTERENKO Oksana Evhenivna – Assistant Professor of the Psychology and Sociology Departments, Kyiv National Taras Shevchenko University.

Circle of scientific interests: methods of teaching English for specific purposes, English lexicology.

Дата надходження рукопису 18. 01. 2018 р.

Рецензент – д.п.н. професор С. І. Шандрюк.